

Els estudis bibliomètrics basats en l'anàlisi de citacions en àrees d'humanitats en el període 1959-2008

Jordi Ardanuy Baró

Professor de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació
Universitat de Barcelona

jordi_ardanuy@ub.edu

Opcions

[Imprimir](#) [Recomanar](#) [Citació](#) [Estadístiques](#) [Metadades](#)

Resum [[Abstract](#)] [[Resumen](#)]

Objectiu: Analitzar els treballs científics que fan estudis de citacions en àrees d'humanitats durant el període 1959-2008 per tal de determinar quins són els aspectes avaluats. Les principals dimensions bibliomètriques mesurades són la tipologia del treball, l'obsolescència, la dispersió, la llengua, les temàtiques, l'impacte dels autors, les autocitacions.

Metodologia: Àmplia revisió de la bibliografia internacional en l'àrea de Biblioteconomia i Documentació corresponent al període estudiat i anàlisi detallada de 119 estudis bibliomètrics.

Resultats: El nombre de treballs en aquest àmbit és escàs i, en la major part, es basen en compilacions de citacions realitzades ad hoc. Hi ha un cert predomini de l'àrea de filologia. *Library Quarterly* és la revista que més treballs d'aquest tipus ha publicat. Les conclusions d'aquests estudis poden ser tan útils com els de les ciències experimentals i, per tant, fóra bo d'intensificar-ne la producció.

1 Introducció

En aquest article recollim els trets essencials dels treballs sobre anàlisi de citacions en humanitats dels últims cinquanta anys dels quals hem tingut notícia, i exposem els resultats obtinguts, que caracteritzen en bona mesura les disciplines d'humanitats.

Els estudis bibliomètrics basats en l'anàlisi de citacions dels últims cinquanta anys han estat més aviat escadussers en humanitats, si es compara amb l'atenció que han rebut les ciències o, fins i tot, les ciències socials, tal com han posat en evidència diversos autors al llarg del temps. Així, l'any 1975, Maurice Line i Alexander Sandinson identificaven només 1 estudi sobre anàlisi de citacions en humanitats d'un conjunt de 73 (Line; Sandinson, 1974). L'any següent, Bebout i els seus col·laboradors afegien 5 estudis més en humanitats (Bebout; Davis Jr.; Oehlerts, 1975). El 1982, Sue Stone observava que la disciplina d'Informació i documentació havia abordat d'una manera poc sistemàtica i superficial els camps de les humanitats (Stone, 1982). Un any després, Okazawa (1983) esmentava una quantitat modesta de treballs d'anàlisi de citacions. El 1984, Hurd (1984) expressava que els estudis sobre obsolescència en humanitats eren gairebé inexistents.

Una dècada més tard, Jean-Pierre Herubel i Anne Buchanan assenyalaven que les disciplines humanistes no s'havien analitzat convenientment des de l'àmbit de l'anàlisi de citacions (Herubel; Buchanan, 1994). En temps més recents la situació no ha canviat gaire (Thompson, 2002; Van Impe; Rousseau, 2006).

2 Metodologia

Aquest treball s'ha basat en una revisió completa de la bibliografia internacional en l'àrea de Biblioteconomia i Documentació corresponent al període 1959-2008. El baix nombre de treballs localitzats ha fet molt simple el control bibliogràfic. Les dades s'han exportat a un full de càlcul per dur a terme càlculs i gràfics. Al final de l'article, en un apèndix, es presenta el conjunt de referències de tots els estudis localitzats ordenats cronològicament.

Alguns dels treballs que hem considerat són monografies i articles que tracten aspectes més amplis que l'anàlisi de citacions en alguna disciplina d'humanitats, o bé les humanitats com un conjunt. És el cas d'estudis que cobreixen més dades bibliomètriques, que analitzen també les citacions d'altres disciplines i les comparen amb les humanitats, o que estudien la recerca en humanitats des de diversos punts de vista, sovint junt amb enquestes o estudis d'usuaris. Tanmateix, no s'hi han inclòs articles que aborden molt de passada les humanitats, com per exemple mapes de ciències basats en cocitacions, l'anàlisi de citacions d'estudiants i d'altres de similars, o en els casos en què l'anàlisi de citacions és un factor molt secundari.

Les principals limitacions metodològiques són degudes al fet que la revisió no pot ser totalment exhaustiva, sobretot si es consideren les publicacions d'orientació regional o les escrites en llengües com el rus o el japonès, d'una banda, i a la manca de seguretat que no hi hagi aquest tipus de treballs en publicacions d'altres àrees d'humanitats o interdisciplinàries dels quals no hem tingut notícia o bé que no s'hagin publicat, de l'altra. També poden oferir dificultats de localització les anàlisis de citacions incloses en monografies que no hagin tingut una distribució internacional estesa i en tesis doctorals. Tanmateix, creiem que s'ofereix un panorama suficientment ampli i representatiu.

Una dificultat addicional és que no hi ha un cànon definitiu d'àrees de coneixement que separi les humanitats de les ciències socials. Així, nosaltres hem inclòs els estudis de lingüística en els altres de filologia i hem considerat d'humanitats els estudis bíblics, mentre que hem atribuït a les ciències socials els d'antropologia, per tant, no els hem comptabilitzat aquí.

3 Els estudis d'anàlisi de citacions en humanitats

Els primers estudis¹ d'aquest període en l'àrea d'humanitats que ens consten són treballs per obtenir titulacions acadèmiques.² Així, tenim tres tesis de màster: una de Vaughan (1959) que explora el camp de la musicologia; una altra sobre filologia clàssica de Tucker (1959), i una última de literatura nord-americana de Gleaves (1961). També hi ha una tesi doctoral del camp de les belles arts de Simonton (1960) i dues sobre estudis religiosos de Whalen (1965) i Heussman (1970). Totes aquestes referències, només les hem trobat citades (Nelson, 1977; Baker, 1978; Heinzkill, 1980; Yitzhaki, 1988; Cullars, 1990; Knievel; Kellsey, 2005).

Al treball de Vaughan, el van seguir d'altres de l'àmbit dels estudis musicològics. Anotem els de Welker i Elmer de l'any 1961;³ el de Longyear (1971), i el de David Baker (1978). Jones, Chapman i Woods (1972) i Baughman van explorar, al seu torn, la història; Batts (1972), les literatures anglesa, francesa i alemanya; Charles Avery Boyes (1975), l'àrea multidisciplinària d'estudis americans; Diane Nelson (1977), les belles arts; Moshe Itzhaky, els estudis religiosos (1979); Hutchins, Pargeter i Saunders (1971), d'una banda, i W. L. Stephen Wiberley (1979), de l'altra, les humanitats en general, i Michael Koenig va treballar la importància de l'anàlisi de citacions en humanitats com una eina per gestionar col·leccions.

Citem ara les contribucions que es van fer entre el 1980 i el 2000: Eugene Garfield (1980) va estudiar a fons les diferències en les citacions entre l'àmbit de les ciències i el de les humanitats; Okazawa (1983) va fer una revisió de les tècniques utilitzades per avaluar les necessitats informatives en humanitats; Taina Jaaskelainen (1985) va revisar les funcions de les citacions en estudis sobre literatura anglesa; Finkenstaedt (1990) va estudiar les dificultats de l'anàlisi de citacions en el context de les humanitats a Alemanya; Herubel i Buchanan (1994) van revisar les causes de l'escassetat d'estudis d'anàlisi de citacions en humanitats i ens van proveir d'una bibliografia anotada; Richard Heinzkill (1980), Madeline Stern (1983) i Ikuko Mayumi (1984) es van ocupar d'aspectes de la literatura anglesa; Doris Pinkwart (1981), de la filologia clàssica, la teologia i la filosofia; Richard Griscom (1983), de la musicologia; B. A. Sharada (1984-1985), de la lingüística a l'Índia; Virgil Diodato (1985), de les citacions de ressenyes de llibres en els estudis sobre la literatura alemanya; John Cullars (1985-1998) va examinar les monografies de diverses àrees al llarg de set articles; John Budd (1986), la literatura americana; Katherine McCain (1987) va explorar la disciplina de la història de la tecnologia; Zubrow (1980), Terry Heysey (1988), Chapa Brunet i d'altres (1997); i, Aravinda i Pulla Reddy (1989), l'àrea d'arqueologia; Moshe Yitzhaki (1986, 1987, 1988), els estudis sobre el Pròxim Orient i els bíblics; Herubel junt amb Ferrer (1990, 1993), en solitari (1991) i junt amb Buchanan (1993), la filosofia; una mica més tard ho van fer Ylva Lindholm-Romantschuk i Julian Warner (1996); Cheryl Metoyer-Duran (1993), la cultura indígena nord-americana; Bonheim (1993) es va ocupar de la visibilitat internacional de la recerca de filologia a Polònia, mentre que Fred Karlsson ho va fer a Finlàndia; Teresa Mahowald (1995), la història eslava; Ülle Must (1999), la història d'Estònia; Deo, Mohal i Survey (1995), la recerca en llengua i literatura anglesa a l'Índia; Zainab i Goi (1997), les citacions en les tesis de màster i de doctorat de Malàisia; Eloise Hitchcock (1989), Peters (1990) i Steven Kirby (1991), la història; Herubel en solitari (1990 —dues vegades— i 1991), junt amb Buchanan (1993, 1994) i junt amb Goedeken (1995) va tractar la mateixa temàtica; Hiroaki Urata (1990), les relacions entre les disciplines d'humanitats i de les ciències socials al Japó; Terttu Kortelainen (1993) va estudiar la mala cobertura ISI de les revistes d'humanitats i de ciències socials fineses; Oppenheim (1997) va indagar sobre la correlació entre les citacions rebudes i els resultats de l'avaluació científica a la Gran Bretanya en

arqueologia i en dues àrees científiques; Nederhof i Noyons van estudiar la recerca en departaments de literatura i de lingüística; Quianqian Yang (1997, 1998), els materials utilitzats pels lingüistes angloparlants; Snyder i Bonzi (1998) van comparar el nivell d'autocitacions de les humanitats amb el d'altres cinc disciplines de ciències i ciències socials; Kyungmi Chun (1999), diverses disciplines d'humanitats i de ciències socials emmarcades en els estudis coreans a l'Amèrica del Nord; Maura Sardó (2000) va explorar l'activitat d'investigadors de Puerto Rico, i Romanos de Tiratel (2000), d'investigadors de l'Argentina.

La producció d'aquest segle ha estat la següent: Henry Kreuzman (2001) i Nicholas Okrent (2001) han treballat el camp de la filosofia; Sharada (2001, 2003, 2005), de nou la lingüística a l'Índia; Suzanne R. Graham, l'ús dels recursos electrònics per a historiadors nord-americans en un seguit de treballs publicats entre el 2000 i el 2002; Jennifer Wolfe Thompson (2002), a més d'incloure una revisió bibliogràfica força extensa, ha analitzat l'àrea de les literatures americana i britànica del segle XIX; Sanz i alguns col·laboradors de la Universidad Carlos III de Madrid (2002) han analitzat les citacions de revistes espanyoles d'història; Molteni i Zulueta (2002), la producció argentina en ciències socials i humanitats, mentre que Silva, Menezes i Pinheiro (2003), la brasilera; Sara Lowe (2003) s'ha ocupat de les citacions a l'*American Historical Review*; Norris i Oppenheim (2003) han comprovat la correlació entre els resultats de l'avaluació científica duta a terme per especialistes en l'àrea d'arqueologia i els recomptes de citacions fets amb dades de l'AHCI en l'àmbit britànic; Adelaida Roman (2002, 2003) ha confeccionat diversos informes sobre les citacions que reben les revistes espanyoles d'humanitats; Kellsey i Knieval (2004) han estudiat l'ús de llengües diferents de l'anglesa i l'ús de l'anàlisi de citacions en el desenvolupament de col·leccions a partir de vuit camps d'estudi de les humanitats (2005); Urbano i altres investigadors (2004) s'han ocupat de la llengua i literatura catalanes (2004) i espanyoles (2004 i 2005); Dalton i Charnigo (2004), dels materials que usen els historiadors; Georgas i Cullars (2005) han abordat la lingüística; Glänzel i Thijs han inclòs en conjunt les humanitats estudiant l'impacte de les autocitacions; Al, Sahiner i Tonta (2006) han explorat l'àmbit de les humanitats turques; John East (2006), les publicacions australianes d'història més citades a l'ISI; en canvi, des de la Université du Québec, Larivière i altres companys (2006) han analitzat les humanitats des d'una visió internacional; Coffey (2006) s'ha ocupat dels estudis de composició literària; Nederhof (2006) ha fet una revisió completa dels treballs sobre l'avaluació de la recerca mitjançant indicadors bibliomètrics en ciències socials i humanitats; també des dels Països Baixos, Hofstede (2006) s'ha ocupat del refinament d'eines d'anàlisi de citacions per a humanitats; des de Bèlgica, Steven Van Impe i Ronald Rousseau (2006) han estudiat les citacions en webs d'articles publicats en revistes d'humanitats sobre paper; Mendez i Chapman (2006) han mesurat l'impacte de les monografies en la recerca en història llatinoamericana; Marija Dalbello i alguns col·laboradors (2006), l'impacte de les citacions electròniques en l'àmbit de la literatura anglesa i clàssica; Fernández Izquierdo i alguns col·laboradors (2007) s'han interessat per la història moderna, i ja l'any 2008, Ardanuy, Urbano i Quintana s'han ocupat de la literatura catalana.

En total hem localitzat 119 treballs.⁴ La figura 1 mostra l'evolució cronològica del nombre de treballs. Encara que la quantitat de publicacions sempre ha anat en augment, l'increment els últims anys s'ha moderat, i això mostra que aquest tipus de recerca no és un tema de gran actualitat en la disciplina.

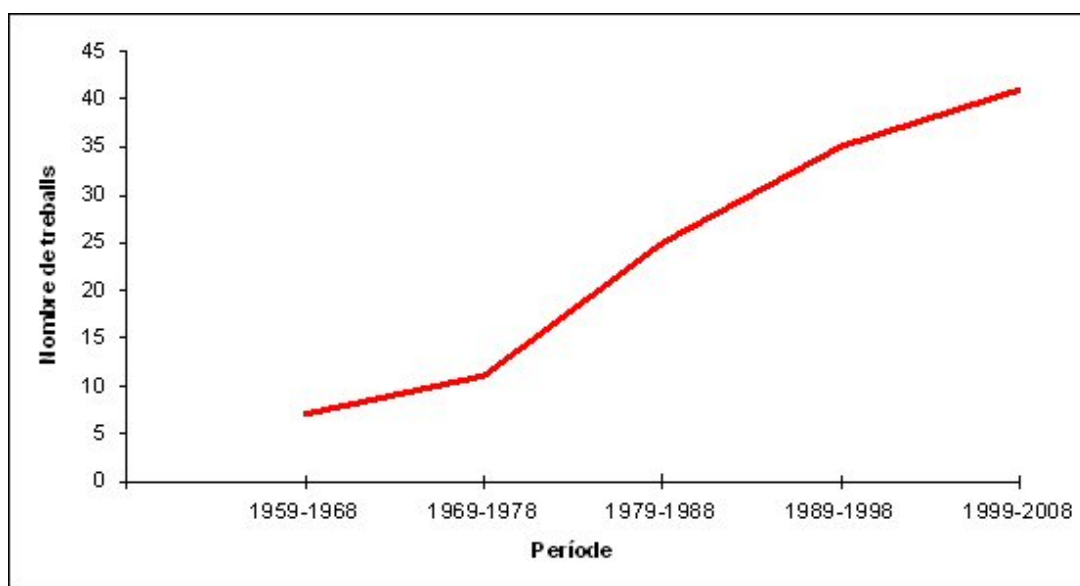

Figura 1. Evolució cronològica del nombre de treballs

Pel que fa a les àrees analitzades, predominen els treballs de filologia, que són més de la quarta part (taula 1).

Disciplina	Nombre d'estudis	Percentatge del total
Filologia	34	28,6 %
Diverses disciplines o humanitats en conjunt	27	22,7 %
Història	23	19,3 %
Filosofia	8	6,7 %
Arqueologia	6	5,0 %
Estudis religiosos	6	5,0 %
Musicologia	6	5,0 %
Belles arts	4	3,4 %
Altres	5	4,2 %

Taula 1. Distribució d'estudis segons l'àrea d'humanitats analitzada

Si desglossem els articles de filologia en subàrees, observem que el 29 % d'estudis de filologia correspon a literatura anglesa (dels Estats Units o del Regne Unit), i el 27 % a lingüística (figura 2).⁵

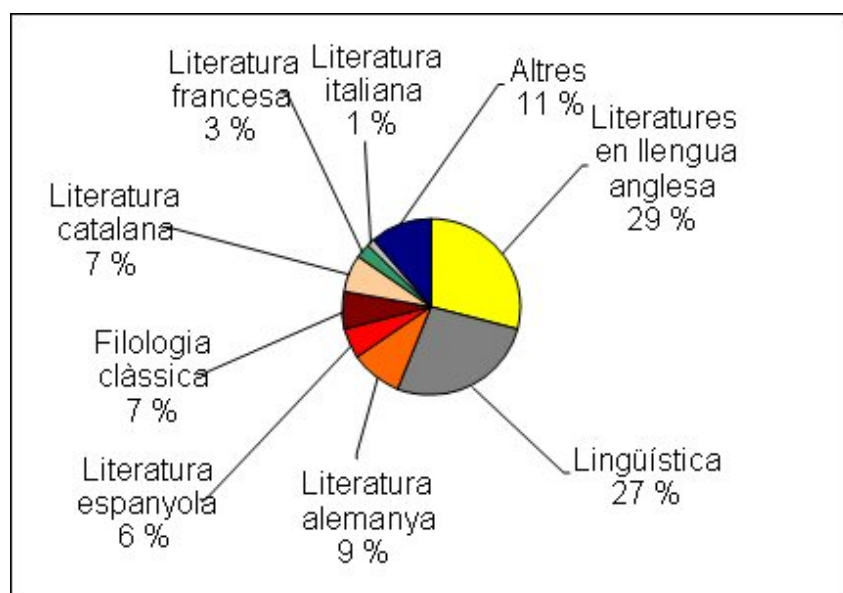

Figura 2. Distribució percentual dels articles de filologia

Quant al tipus de document (taula 2), la major part són articles de revista (71,7 %).

Tipus de document	Nombre de treballs	Percentatge del total
Article	85	71,4 %
Tesi doctoral	10	8,4 %
Acta de congrés	10	8,4 %
Tesina i treball universitari	7	5,9 %
Monografia	3	2,5 %
Informe	3	2,5 %
Capítol de llibre editat	1	0,8 %

Taula 2. Tipus de document

En el cas dels 86 articles, hi ha una dispersió important (taula 3). Tanmateix, *Library Quarterly*, amb 8, és la que més estudis ha publicat.

Publicació	Nombre d'articles
<i>Library Quarterly</i>	8
<i>College and Research Libraries</i>	7
<i>Scientometrics</i>	6
<i>Collection Management</i>	5
<i>Revista Española de Documentación Científica</i>	5
<i>Collection Building</i>	4
<i>Journal of Documentation</i>	4
<i>Annals of Library Science and Documentation</i>	3
<i>Journal of Librarianship and Information Science</i>	3
<i>Journal of the American Society for Information Science and Technology</i> ¹	3
<i>Library and Information Science Research</i>	3
<i>The Serials Librarian</i>	3
<i>Libri: International Journal of Libraries and Information Services</i>	2
Altres d'informació i documentació	18
Altres	12
¹ S'han agrupat els articles publicats en el <i>Journal of the American Society for Information Science</i> fins a l'any 2000 i els publicats en el <i>Journal of the American Society for Information Science and Technology</i> des del 2001.	

Taula 3. Revistes que han publicat estudis

Pel que fa a la llengua utilitzada, predominar l'anglès d'una manera aclaparadora (85,8 %); tanmateix, cal esmentar el cas de l'espanyol entre els treballs publicats en altres llengües (8,3 %), que sembla justificarse pels intents d'esmentar la manca de bases de dades de citacions en humanitats que abastin convenientment aquesta llengua.

Autor	Nombre de treballs
Herubel, J. P.	11
Cullars, J.	8
Sharada, B. A.	5
Buchanan, A. L.	4

Taula 4. Autors amb més treballs publicats

L'autor més pròdig és Herubel, amb 11 treballs, seguit de Cullars, amb 8 (taula 4). La distribució del nombre d'autors i de treballs segueix tímidament la llei potencial $f(x)=C/x^\beta$ proposada per Lotka (1926), amb valors de $C = 0,7326$ i $\beta = 2,4416$ (Rousseau; Rousseau, 2000). L'índex de transitorietat o d'autors ocasionals resulta del 59 %, un valor important que reforça la idea que el grau de consolidació d'aquest tipus de treballs és baix (Shubert; Glänzel, 1991).

Quant a la col·laboració entre autors, el 30,8 % de treballs (taula 5) ha estat signat per dos autors o més, amb un índex de coautoría d'1,64, valor que es pot considerar baix dins del marc de les ciències socials (Ingwersen, 2000; Molteni; Zulueta, 2002).

Nombre d'autors	Nombre de treballs	Percentatge de treballs	Percentatge acumulat de treballs
10	1	0,8 %	0,8 %
9	2	1,7 %	2,5 %
6	1	0,8 %	3,4 %
5	1	0,8 %	4,2 %
4	2	1,7 %	5,9 %
3	8	6,7 %	12,6 %
2	22	18,5 %	31,1 %
1	82	68,9 %	100,0 %

Taula 5. Distribució del nombre d'autors per treball

4 Principals dimensions bibliomètriques mesurades

4.1 Tipologia documental

La gran majoria de treballs que s'ocupen de la tipologia coincideixen en la idea que les monografies i altres materials en suport llibre (capítols de llibres, llibres editats, presentacions de documents literaris o històrics, etc.) se citen molt més que no pas les publicacions periòdiques. La taula 6 ofereix alguns dels valors obtinguts en aquests treballs, atès que no pretén ser exhaustiva, sinó més aviat il·lustrativa.⁶ Per tant, des de la perspectiva bibliomètrica, aquest predomini de les monografies s'ha de considerar una de les característiques essencials de les humanitats, amb tots els efectes coneguts que té sobre les limitacions d'índexs i de bases de dades que només buidïn publicacions periòdiques.

Font	Àrea d'estudi	% llibres	% sèrie
Lindholm-Romantschuk; Warner, 1996	Filosofia	88,5	11,5
Knieval; Kellsey, 2005	Estudis religiosos	88,2	11,8
Cullars, 1998	Filosofia	84,6	13,4
Barkett, 2001	Història de l'art	84	15,3
Knieval; Kellsey, 2005	Literatura	83	16,5
Stern, 1983	Literatura: escriptors	82,7	15,1
Thompson, 2002	Literatura britànica i americana	81,1	18

Cullars, 1988	Literatures no angleses	81	10,9
Knieval; Kellsey, 2005	Musicologia	80,6	19,2
Stern, 1983	Literatura: moviments literaris	78,8	16,5
Knieval; Kellsey, 2005	Història de l'art	76,9	23
Knieval; Kellsey, 2005	Filologia clàssica	76,8	23,2
Baughman, 1977	Història	76,6	23,3
Knieval; Kellsey, 2005	Història	76,4	23,3
Dalton; Charnigo, 2004	Història	75,9	18,3
Cullars, 1990	Literatura espanyola	75,5	15,9
Heinzkill, 1980	Literatura britànica i americana	75	19,9
Cullars, 1996	Belles arts (monografies franceses)	73,1	17,2
Cullars, 1996	Belles arts (monografies franceses)	73	9,4
Zainab; Goi, 1997	Religió i filosofia	72,7	10
Cullars, 1990	Literatura italiana	71,5	22,6
Simonton, 1960	Belles arts	71,5	17
Sanz et al., 2002	Història	71,1	21,8
Cullars, 1989	Literatura alemanya	70,5	22,5
Cullars, 1989	Literatura francesa	70,1	27,6
Sanz et al., 2002	Humanitats a Turquia	66,3	33,7
Lowe, 2003	Història d'Anglaterra	66	25
Cullars, 1985	Literatura britànica i americana	65,7	13,3
Urbano et al., 2004	Filologia espanyola	65,4	30,4
McCain, 1987	Història de la tecnologia	65	35
Budd, 1986	Literatura en anglès (EUA)	64	23
Griscom, 1983	Musicologia	63,8	23,6
Ardanuy, 2008	Literatura catalana	62,7	35,7
Romanos de Tiratel, 2000	Humanitats i ciències socials	62	22,2
Urbano et al., 2004	Filologia catalana	61,8	29,4
Fernández Izquierdo et al., 2007	Història	61,5	18,5
Knieval; Kellsey, 2005	Lingüística	60,8	37,6
Cullars, 1992	Belles arts	60,6	23,6
Jones; Chapman; Woods, 1972	Història	59,8	27,1
Zainab; Goi, 1999	Filologia	59,6	27,9
Zainab; Goi, 1998	Història	57,8	24
Tucker, 1959	Filologia clàssica	54,8	28,5
Knieval; Kellsey, 2005	Filosofia	51,4	48,2
Georgas; Cullars, 2005	Lingüística	49,7	42,8

Baker, 1978	Musicologia	38,8	18,3
Mendez; Chapman, 2006	Història	37,7	12,1
Jones; Chapman; Woods, 1972	Història	38,1	21,5
Kuyper-Rushing, 1999	Musicologia	36,2	19,4

Taula 6. Percentatge de monografies i articles citats segons diversos estudis

Tanmateix, en la taula 6 s'observa que la suma dels percentatges dels llibres i de les revistes varia força, des de valors que no arriben al 50 % fins a d'altres que sumen el 100 %. Això és degut a les diferents metodologies seguides, atès que sovint no es distingeix entre fonts primàries d'estudi i fonts secundàries de referència, de manera que es comptabilitzen manuscrits, documents històrics, fotografies, il·lustracions i d'altres. Aquest sistema dificulta força les comparacions. La manca d'una metodologia sistemàtica s'observa també en el fet que, en alguns casos, les publicacions periòdiques inclouen les actes de congressos o la premsa escrita (diaris, setmanaris, magazins, etc.) i en d'altres, no. Tampoc no hi ha un tractament uniforme per a les tesis i altres tipus de documents, com publicacions governamentals, treballs de recerca, notes no publicades, etc. El percentatge d'aquest tipus de documents, en els estudis que ho recullen, varia entre el 2 % i el 16 %. En les taules 7-10 es recull una selecció de resultats.

Font	Àrea d'estudi	% capítols de monografia
Georgas; Cullars, 2005	Lingüística	19,2
Cullars, 1998	Filosofia	14,5
Thompson, 2002	Literatura britànica i americana	14,2
Ardanuy, 2008	Literatura catalana	11,9
Zainab; Goi, 1997	Filologia	11,3
Cullars, 1996	Belles arts (monografies alemanyes)	10,9
Zainab; Goi, 1997	Història	9,3
Lowe, 2003	Història	9,0
Cullars, 1996	Belles arts (monografies franceses)	8,9
Zainab; Goi, 1997	Religió i filosofia	4,7
Jones; Chapman; Woods, 1972	Història d'Anglaterra	2,3

Taula 7. Percentatge de citacions en capítols de monografies

Font	Àrea d'estudi	% comunicacions de congrés
Sanz et al., 2002	Història	4,1
Ardanuy	Literatura catalana	4,1
Zainab; Goi, 1997	Història	3,3
Zainab; Goi, 1997	Filologia	3
Zainab; Goi, 1997	Religió i filosofia	2,4
Thompson	Literatures britànica i americana	0,1

Taula 8. Percentatge de citacions en actes de congressos

Font	Àrea d'estudi	% premsa
------	---------------	----------

Jones; Chapman; Woods, 1972	Història	5,6
Baker, 1978	Musicologia	4,3
Budd, 1986	Literatura en anglès (EUA)	3,7
Ardanuy, 2008	Literatura catalana	3,5
Lowe, 2003	Història	2
Zainab; Goi, 1997	Filologia	1
Zainab; Goi, 1997	Religió i filosofia	0,8
Zainab; Goi, 1997	Història	0,7
Fernández et al., 2007	Història	0,3

Taula 9. Percentatge de citacions en premsa (diaris, periòdics, magazins, etc.)

Font	Àrea d'estudi	% tesis
Cullars, 1989	Literatura alemanya	7
Zainab; Goi, 1997	Filologia	7
Zainab; Goi, 1997	Història	6,8
Georgas; Cullars, 2005	Lingüística	3,6
Zainab; Goi, 1997	Religió i filosofia	3,1
Cullars, 1989	Literatura francesa	2,4
Cullars, 1996	Belles arts (monografies alemanyes)	1,9
Baker, 1978	Musicologia	1,2
Ardanuy, 2008	Literatura catalana	1
Cullars, 1992	Belles arts	1
Jones; Chapman; Woods, 1972	Història	1
Cullars, 1996	Belles arts (monografies franceses)	0,8
Fernández et al., 2007	Història	0,7
Budd, 1986	Literatures en anglès (EUA)	0,6
Cullars, 1988	Literatures no angleses	0,5
Cullars, 1998	Filosofia	0,5
Lowe, 2003	Història	0,5
Cullars, 1990	Literatura italiana	0,4
Thompson, 2002	Literatures britànica i americana	0,4
Cullars, 1985	Literatura anglesa	0,3
Cullars, 1990	Literatura espanyola	0

Taula 10. Percentatge de citacions en tesis

Les mencions a recursos electrònics són, lògicament, força modernes. Graham (2000) troba que només 8 historiadors de 192 citen alguna referència electrònica en un estudi específic dut a terme sobre la qüestió en 2 revistes americanes. Thompson (2002) calcula una totalment negligible presència del 0,07 % en el

cas de fonts primàries i del 0,08 % en fonts secundàries. Lowe (2003) només troba una nota amb una referència d'una adreça d'Internet; Sanz i altres col·laboradors, el 0,01 % (Fernández Izquierdo et al., 2007), i Ardanuy, el 0,09 %.

4.2 Obsolescència

Els estudis sobre l'obsolescència són uns dels més habituals en l'anàlisi de citacions. Tanmateix, la manera de tractar-la presenta força diferències. Això en dificulta també la comparació, però els resultats donen suport a la tesi de Weintraub (1980) en el camp de les humanitats, segons la qual l'actualitat no és un factor crític en les humanitats. Així, estudis com els de Garfield (1980) o els d'Stinson i Lancaster (1987) han posat en relleu les diferències quant a l'antiguitat de les referències citades entre les humanitats, on sovint s'arriba al 60 % de citacions amb més de 10 anys, respecte de les disciplines experimentals.

Longyear (1971) ja havia assenyalat la presència de referències a articles de musicologia que tenien una antiguitat superior als 70 anys. Nicholas, Ritchie i Ritchie (1978) van observar que el 27 % de referències sobre història eren al segle XIX. En canvi, Stern (1983), en literatures anglesa i alemanya, va trobar que el 60 % de les referències tenien menys de 20 anys, i Lindholm-Romantschuk i Warner (1996) van veure que el màxim de referències de monografies en articles de filosofia eren de feia entre 13 i 15 anys. Thomson (2002) va trobar el màxim nombre de referències entre els 6 i els 10 anys, però aquesta antiguitat era més alta en les monografies que en els articles. Cullars (1989; 1990) va indicar que en literatura alemanya, aproximadament el 43 % de referències tenen més de 30 anys i el 42 %, en el cas de la francesa. El 35 % fa més de quaranta anys en el cas de la italiana i el 23 %, en el de l'espanyola. D'altra banda, Sanz i altres col·laboradors (2002) estimen que la mitjana d'edat dels articles citats de revistes espanyoles d'història és de 14,4 anys. Més recentment, han calculat que dues terceres parts de les citacions en revistes espanyoles d'història moderna tenen menys de 30 anys (Fernández Izquierdo et al., 2007). En la taula 11 s'ofereix la vida mitjana de les citacions segons diversos estudis.

Font	Àrea d'estudi	Mitjana
Ardanuy, 2008	Literatura catalana	11
Thompson, 2002	Literatures en anglès britànica i americana	13
Urbano et al., 2005	Filologia espanyola	16
Fernández et al., 2007	Història moderna	19
Deo; Mohal; Survey, 1995	Literatura anglesa a l'Índia	27
Jones; Chapman; Woods, 1972	Història medieval anglesa	39
Jones; Chapman; Woods, 1972	Història moderna anglesa	54
Jones; Chapman; Woods, 1972	Història contemporània anglesa fins al 1914	71

Taula 11. Vida mitjana de les citacions segons diversos estudis d'humanitats

Això no obstant, els càlculs de les edats dels treballs citats en les àrees d'humanitats sovint estan esbiaixats per la inclusió de fonts primàries i secundàries. Això no passa en les disciplines experimentals, en les quals no hi ha una presència significativa de fonts primàries textuales, ja que aquestes fonts són els mateixos esdeveniments o fenòmens físics. Per exemple, Eugene Garfield (1980) va produir una llista dels cent autors més citats en humanitats en el bienni 1977-1978 utilitzant l' *AHCI*. Molts d'aquests autors eren poetes, novel·listes i altres escriptors literaris, fonts primàries en la majoria de casos. Garfield va trobar que el 10 % dels autors era anterior al segle XV i que el 60 % havia nascut abans del segle XX.

Hi ha diversos estudis que han posat en evidència l'abundant presència de fonts primàries, com mostra la taula 12.

Font	Àrea d'estudi	% citacions primàries
Stern, 1983	Literatura: moviments literaris	22,3
Cullars, 1996	Belles arts (monografies alemanyes)	38,7

Budd, 1986	Literatura en anglès (EUA)	39,8
Thompson, 2002	Literatures en anglès britànica i americana	41,3
Ardanuy, 2008	Literatura catalana	41,3
Cullars, 1996	Belles arts (monografies franceses)	44
McCain, 1987	Història de la tecnologia	46
Stern, 1983	Història de la tecnologia	47,4
Cullars, 1989	Literatura alemanya	48,8
Cullars, 1990	Literatura espanyola	54,8
Cullars, 1990	Literatura italiana	54,8
Cullars, 1989	Literatura francesa	61,2
Wiberley, 1979	Humanitats en general	65

Taula 12. Percentatge de fonts primàries citades en estudis d'humanitats

Tot i així, encara que en la majoria de documents de filosofia és impossible distingir entre fonts primàries i secundàries (Cullars, 1998), en la resta de disciplines d'humanitats sí que resulta factible. Però són pocs els autors que, com McCain (1987), Heisey (1988), Romanos de Tiratel (2000) i Thompson (2002), diferencien completament les fonts a l'hora de calcular l'edat dels documents citats, tot i la importància cabdal, com posen en relleu, per exemple, les dades publicades per Heisey i Romanos de Tiratel. Així, Heisey va analitzar l'edat dels documents citats en articles i monografies que tractaven sobre els manuscrits de la mar Morta. D'aquesta manera va obtenir una edat mitjana dels documents de 333 anys, aproximadament. Ara bé, quan es van excloure les fonts primàries, la xifra va caure fins a 22 anys. Romanos de Tiratel (2000) va calcular que el 36,5 % de les citacions estudiades tenen 15 anys o menys, mentre que el nombre augmenta al 50,4 % si només es consideren les fonts secundàries.

Anotem també que Lowe (2003), tot i que no va distingir entre els dos tipus de fonts en l'estudi de les referències de la revista de l' *American Historical Association*, va percebre que l'any 1950 només el 15 % del material tenia menys de vint anys. En canvi, l'any 1970, el percentatge era del 62 %; el 1990, del 51 %, i el 2002, del 61 %. Aquesta tendència s'explica per un ús més elevat de publicacions periòdiques, tal com havia assenyalat Garfield (1982) vint anys abans.

4.3 Dispersió de les publicacions i nucli de la disciplina

Alguns dels estudis també han intentat identificar el nucli de publicacions essencials de les disciplines previstes, si bé diversos autors han indicat la dificultat d'aconseguir-ho per l'enorme dispersió esmentada (Larivière et al., 2006).

McCain (1987) identificava tres llibres i sis revistes que formen part del nucli de la història de la tecnologia. Lindholm-Romantschuk i Warner (1996) conclouien que sí que hi ha un nucli de monografies per a cadascuna de les disciplines que estudien. Aquests nuclis es poden distingir perquè les monografies que hi pertanyen reben una mitjana força més alta de citacions anuals que no pas les altres. Cullars (1998) va identificar les editorials més citades en filosofia. Thompson (2002) va determinar, en la literatura anglesa, un nucli d'editors i de revistes amb més citacions. Elías Sanz i altres col·laboradors (2002; 2007) van identificar el conjunt de publicacions periòdiques i de congressos que rebien més referències en l'àmbit espanyol d'història. Urbano i el seu equip van establir les revistes i les editorials més citades i les editorials en filologia espanyola (Urbano et al., 2005). Al, Sahiner i Tonta (2006) van identificar el conjunt de revistes més citades, encara que van admetre la dificultat d'establir-ne realment un nucli. Es va donar una situació similar en la literatura catalana (Ardanuy, 2008; Ardanuy; Quintana; Urbano, 2008).

4.4 Llengua

Diversos treballs s'han ocupat de la llengua en què estan escrits els documents citats (taula 13). Queda manifesta la preferència dels investigadors per les llengües vernacles. Però això no sempre és possible. Així, Zainab i Goi (1997) van posar en evidència la manca de prous treballs en llengua malaia i van

observar que, tot i que el 61 % de les tesis en humanitats de la Universitat de Malàisia s'escriuen en aquesta llengua, el 66 % de les referències estan en anglès. Una situació similar es dona en literatura catalana, en la qual el 86 % de les citacions a documents específics de literatura catalana són en català, però el percentatge retrocedeix fins al 68 % quan es consideren també les referències a treballs sobre història, art i altres disciplines complementàries, en les quals manquen fonts d'informació en català (Ardanuy, 2008).

Font	Àrea d'estudi	% en la mateixa llengua
Georgas; Cullars, 2005	Lingüística	94
Jones; Chapman; Woods, 1972	Història d'Anglaterra	92
Heinzkill, 1980	Literatura d'Anglaterra	91
Batts, 1992	Literatura anglesa (anglòfons)	90
Cullars, 1998	Filosofia	85
Cullars, 1989	Literatura francesa	84
Cullars, 1990	Literatura espanyola	84
Romanos de Tiratel, 2000	Humanitats i ciències socials argentines	77
Lowe, 2003	Història	76
Cullars, 1989	Literatura alemanya	75
Fernández et al., 2007	Història moderna (revistes espanyoles)	73
Cullars, 1996	Belles arts (monografies alemanyes)	70
Cullars, 1996	Belles arts (monografies franceses)	69
Sanz et al., 2002	Història (Espanya)	68
Ardanuy, 2008	Literatura catalana	68
Cullars, 1990	Literatura italiana	66
Cullars, 1988	Literatures no angleses (anglòfons)	64
Batts, 1992	Literatura alemanya (anglòfons)	60
Baker, 1978	Musicologia	58

Taula 13. Percentatge de coincidència entre la llengua emprada i la de les fonts citades

També paga la pena de citar aquí que Kellsey i Knievel (2004), en l'estudi que van dur a terme en articles publicats als Estats Units en quatre àrees d'humanitats, van comprovar que, encara que el nombre de citacions a publicacions en llengües foranes s'ha mantingut constant, el percentatge total ha disminuït. Deo, Mohal i Survey (1995) van trobar que el 99 % dels treballs citats en les tesis hindús de filologia anglesa estava en anglès. Altres estudis també han mostrat un predomini clar de l'ús de fonts anglosaxones entre els investigadors anglòfons o que publiquen en aquesta llengua (Hutchins; Pargeter; Saunders, 1971; Cullars 1988; Knievel; Kellsey, 2005).

4.5 Continguts temàtics

Els treballs que aborden els continguts temàtics basats en l'anàlisi de citacions no són gens abundats. Cullars (1992), en el treball sobre monografies franceses i alemanyes de belles arts, presenta el percentatge de monografies que tracten sobre els diferents períodes cronològics (clàssic, medieval, renaixement, etc.). Més endavant, quan treballa sobre les monografies anglòfones de filosofia, aborda la distribució percentual de citacions a documents sobre temes aliens a la filosofia i que s'utilitzen, conseqüentment, de manera auxiliar (Cullars, 1998). En l'àmbit de la literatura catalana, s'han tractat també les disciplines auxiliars, els períodes històrics, els àmbits regionals i els autors i les obres literaris

(Ardanuy, 2008; Ardanuy; Quintana; Urbano, 2008). Citem també aquí el treball de Kreuzman (2001) en el camp de la filosofia, que explora les diferències i similituds entre els subcamp de la filosofia de la ciència i de l'epistemologia.

4.6 Impacte d'autors i estudis

Thompson (2002) va calcular la mitjana de citacions per autor i el percentatge d'autors i estudis citats més d'un cop, i va observar sempre valors una mica més alts en les revistes. En el cas de publicacions espanyoles d'història moderna, s'ha obtingut el percentatge d'autors citats un mínim de dues vegades i la mitjana de citació per autor (Fernández Izquierdo et al, 2007). Al, Sahiner i Tonta (2006) van determinar que el 80,5 % dels investigadors turcs que apareixen en l' *AHCI* no rep cap citació. I que només el 2 % dels treballs rep set citacions o més. Així mateix, van estimar el temps que necessiten els articles que són citats a aconseguir-ho. També hi ha hagut alguns intents pràctics o crítics de calcular un factor d'impacte de publicacions o d'autors en història (Chapa Brunet et al., 1993) i literatura catalana (Ardanuy, 2008).

4.7 Autocitacions

Susana Romanos de Tiratel (2000) va estudiar el nivell de citacions d'una disciplina a si mateixa (autocitacions disciplinàries) i d'al·locitacions (a una altra de diferent) entre art, filosofia i llengua i literatura. Snyder i Bonzi (1998) van comparar el percentatge d'autocitacions entre les humanitats (3 %) i les ciències socials (6 %) i les experimentals (15 %). Glänzel i Thijs (2004) van incloure les humanitats en un estudi general sobre l'impacte de les autocitacions en indicadors bibliomètrics quan es treballa a un nivell gran d'agregació, com és la producció científica d'un país, i van confluïr que, en aquests contextos, l'efecte de les autocitacions és negligible. Aquest treball també troba, per a les ciències socials i les humanitats, un nivell d'autocitacions mitjà internacional del 19 %, davant del 40 % al qual pot arribar en algunes disciplines com les matemàtiques, les ciències naturals i l'enginyeria. Tanmateix, Ardanuy (2008) va trobar una mitjana d'autocitacions de l'11 % en literatura catalana, però amb repercussions significatives en el rànquing d'autors més citats. Això alerta de com poden afectar sensiblement les autocitacions quan es treballa amb un nombre de registres petit i, per extensió, en disciplines amb poca massa crítica d'autors.

4.8 Altres aspectes tractats

Alguns treballs han abordat la coautoría,⁷ i han obtingut sempre valors de col·laboració molt baixos: Deo i Mohal (1995), en l'àmbit de la filologia anglesa a l'Índia; Lowe (2003), en història; Ardanuy (2008), en literatura catalana.

Quant a l'ús de tècniques d'anàlisi de xarxes socials, a més del treball de Kreuzman (2001) que ja hem esmentat en l'epígraf de continguts temàtics, podem citar Ortega, que les va aplicar per representar gràficament les relacions entre els investigadors de l'àrea d'història contemporània d'una universitat espanyola. Elías i altres col·laboradors van proporcionar representacions gràfiques de la correspondència entre autors i el tipus de document utilitzat, així com entre autors i títols de revista citats (Sanz et al., 2002). També s'han aplicat tècniques similars en l'àmbit de la literatura catalana (Ardanuy, 2008).

Finalment, indiquem alguns treballs que s'han ocupat de les funcions de les citacions en l'àmbit de les humanitats. Així, Frost (1979) va abordar l'estudi de les funcions de les citacions en l'àmbit de la literatura alemanya i les va classificar en positives, negatives o sense determinar. Budd (1986) va fer el mateix, mentre que Cullars ho va analitzar en les literatures espanyola i italiana (1990) i en monografies de belles arts (1992). Tots aquests treballs conclouen que, en la majoria de casos, els autors, en incorporar referències, no expliciten una avaluació positiva o negativa del que citen.

4.9 Conclusions

Molts dels estudis analitzats es basen en compilacions de citacions fetes ad hoc, factor que segurament és fonamental per raonar que hi hagi un percentatge molt inferior de treballs en humanitats que en ciències experimentals. D'altra banda, els estudis que es fonamenten en bases de dades com la de l'A&HCI tracten les humanitats com una única àrea per tractar alguns aspectes concrets. Tampoc no hi ha eines útils que permetin de fer de manera profusa estudis bibliomètrics en humanitats que no es basin en l'anàlisi de citacions, cosa que justifica que siguin tan escassos com els que hem abordat aquí.

Atès que els factors analitzats en els treballs bibliomètrics en humanitats, tal com hem mostrat aquí, són essencialment els mateixos que en les ciències experimentals, i que els resultats, tot i que no són iguals,

tenen ple sentit, es col·legeix que poden ser tan útils com els obtinguts per a les ciències experimentals. Per tant, convé potenciar-ne aquests tipus d'estudis. La creació de bases de dades regionals o d'àrees de recerca d'humanitats que recullin sistemàticament materials no anglòfons contribuiria de manera significativa a superar les barreres actuals. A més, tindria una funció principal de recuperació de la informació.

Bibliografia

- Al, U.; Sahiner, M.; Tonta, Y. (2006). "Arts and Humanities Literature: bibliometric characteristics of contributions by Turkish authors". *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, vol. 57, núm. 8, p. 1011-1022.
- Ardanuy, J. (2008). *Anàlisi bibliomètrica de la producció científica en literatura catalana*. Barcelona: Universitat de Barcelona. <www.tesisenxarxa.net/TDX-0226108-124023/index_an.html>. [Consulta: 17/11/2008].
- Ardanuy, J.; Quintana, L.; Urbano, C. (2008). "Una aproximació bibliomètrica a la recerca en literatura catalana". *Els Marges*, núm. 86 (tardor de 2008), p. 41-66.
- Baker, D. (1978). "Characteristics of the literature used by English musicologist". *Journal of Librarianship*, vol. 10, núm. 3, p. 182-209.
- Batts, M. S. (1972). "Citation in the Humanities". *Institute of Professional Librarians of Ontario (IPLO)*, vol. 4, núm. 1, p. 20-40.
- Baughman, J. C. (1977). "Towards a structural approach to collection development". *College and Research Libraries*, vol. 38, núm. 3, p. 241-248.
- Bebout, L.; Davis, D. G.; Oehlerts, D. E.; (1975). "User studies in the Humanities: a survey and a proposal". *Reference Quarterly*, vol. 15, núm. 1, p. 40-44.
- Budd, J. (1986). "Characteristics of written scholarship in American literature: A citation study". *Library and Information Science Research*, núm. 8, p. 189-211.
- Chapa, M. T.; Ruiz, G.; Rodríguez, A. L.; Martínez, M. I.; San Millán, M. J.; Sánchez, J. M. (1993). "Análisis bibliométrico de 'Trabajos de Prehistoria'". *Trabajos de Prehistoria*, vol. 50, núm. 1, p. 11-37.
- Clyve, J.; Chapman, M.; Carr, P. (1972). "The characteristics of the literature used by historians". *Journal of Librarianship*, vol. 4, núm 3, p. 137-156.
- Cullars, J. (1985). "Characteristics of the Monographic Literature of British and American Literary Studies". *College and Research Libraries*, vol. 46, núm. 1, p. 511-522.
- Cullars, J. (1988). "Characteristics of the Monographic Scholarship of Foreign Literary Studies by Native Speakers of English". *College and Research Libraries*, vol. 49, núm. 2, p. 157-170.
- Cullars, J. (1989). "Citation characteristics of French and German Literary Monographs". *Library Quarterly*, vol. 59, núm. 4, p. 305-325.
- Cullars, J. (1990). "Citation characteristics of Italian and Spanish literary monographs". *Library Quarterly*, vol. 60, núm. 4, p. 337-356.
- Cullars, J. (1992). "Citation characteristics of monographs in the fine arts". *Library Quarterly*, vol. 62, núm. 3, p. 325-342.
- Cullars, J. (1996). "Citation characteristics of French and German Fine Arts Monographs". *Library Quarterly*, vol. 66, núm. 2, p. 138-160.
- Cullars, J. (1998). "Citation characteristics of English language monographs in philosophy". *Library and Information Science Research*, vol. 20, núm. 1, p. 41-68.
- Deo, V. N.; Mohal, S. M.; Survey, S. S. (1995). "Bibliometric study of doctoral dissertations on English language and literature". *Annals of library science and documentation*, vol. 42, núm. 3, p. 81-95.

- Fernández, F. et al. (2007). "Bibliometric study of early Modern History in Spain based on bibliographic references in national scientific journals and conference proceedings". En: Torres, D.; Moed, H. F. (eds.). *11 International Conference of the International Society for Scientometrics and Informetrics*. Madrid: CSIC, vol. 1, p. 266-271.
- Frost, C. O. (1979). "The use of citations in literary research". *Library Quarterly*, vol. 49, núm. 4, p. 399-414.
- Garfield, E. (1980). "Is information retrieval in the arts and humanities inherently different from that in science? The effect that ISI's citation index for the arts and humanities is expected to have on future scholarship". *Library Quarterly*, vol. 50, núm. 1, p. 40-57.
- Garfield, E. (1982). "Art and Humanities Journals differ from natural and social Sciences Journals but their similarities are surprising". *Arts and Humanities Citation Index*. New York: Institute for Scientific Information, 1982.
- Glänzel, W.; Thijs, B. (2004). "The influence of author self-citations on bibliometric macro indicators". *Scientometrics*, vol. 59, núm. 3, p. 281-310.
- Graham, S. R. (2000). "Historians and electronic resources: a citation analysis". *Journal of the Association for History and Computing*, vol. 3, núm. 3 <<http://journals2.iranscience.net:800/mcel.pacificu.edu/mcel.pacificu.edu/JAHC/JAHCIII3/WORKS/Graham.html>> [Consulta: 17-11-2008].
- Heinzkill, R. (1980). "Characteristics of references in selected scholarly English literary journals". *Library Quarterly*, vol. 50, núm. 3, p. 352-365.
- Heysey, T. M. (1988). "Paradigm agreement and literature obsolescence: a comparative study in the literature of the dead Sea Scrolls". *Journal of Documentation*, vol. 44, núm. 4, p. 285-301.
- Hurd, J. M. (1984). "A citation study of periodical articles in religion" *Summary of proceedings, 37th annual conference of the American Theological Library Association*. Chicago: American Theological Library Association, p. 159-184.
- Hutchins, W. J. et al. (1971). *The language barrier: a study in depth of the place of foreign language materials in the research activity of an academic community*. 1a ed. Sheffield: University of Sheffield, Postgraduate School of Librarianship and Information Science, 1971.
- Ingwersen, P. (2000). "The international visibility and citation impact of Scandinavian research articles in selected Social Sciences areas: the decay of a myth". *Scientometrics*, vol. 49, núm. 1, p. 39-62.
- Kellsey, Ch.; Knievel, J. E. (2004). "Global English in the Humanities? A Longitudinal citation study of foreign-language use by humanities scholars". *College and Research Libraries*, vol. 65, núm. 3, p. 194-204.
- Knievel, J. E.; Kellsey, Ch. (2005). "Citation analysis for collection development: a comparative study of eight humanities fields". *Library Quarterly*, vol. 75, núm. 2, p. 142-168.
- Kreuzman, H. (2001). "A co-citation analysis of representative authors in philosophy: Examining the relationship between epistemologists and philosophers of science". *Scientometrics*, vol. 51, núm. 3, p. 525-539.
- Larivière, V. et al. (2006). "The place of serials in referencing practices: comparing natural sciences and engineering with social sciences and humanities". *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, vol. 57, núm. 8, p. 997-1004.
- Lindholm-Romantschuk, Y.; Warner, J. (1996). "The role of monographs in scholarly communication: An empirical study of philosophy, sociology and economics". *Journal of Documentation*, vol. 52, núm. 4, p. 389-404.
- Line, M. B.; Sandinson, A. (1974). "'Obsolescence' and changes in the use of literature with time". *Journal of Documentation*, vol. 30, núm. 3, p. 283-350.
- Longyear, R. M. (1971). "Article citations and obsolescence in musicological journals". *Notes*, vol. 33, núm. 35, p. 63-71.

Lotka, A. J. (1926). "The frequency distribution of scientific productivity". *Journal of the Washington Academy of Sciences*, núm. 16, p. 317-323.

Lowe, M. S. (2003). "Reference analysis of the 'American Historical Review'". *Collection Building*, vol. 22, núm. 1, p. 13-20.

McCain, K. W. (1987). "Citation patterns in the history of technology". *Library and Information Science Research*, núm. 9, p. 41-59.

Molteni, V.; Zulueta, M. Á. "Análisis de la visibilidad internacional de la producción científica argentina en las bases de datos Social Science Citation Index y Arts and Humanities Citation Index de 1990-2000". *Revista Española de Documentación Científica*, vol. 25, núm. 4, p. 445-465.

Nicholas, D. et al. (1978). *Literature usage and interrelationships in the social sciences as shown by citations in monographs*. London: Polytechnic of North London, Bath University.

Okazawa, K. (1983). "The information needs and uses of scholars in the humanities: a reviewing of studies in the humanities" [en japonès]. *Library and Information Science*, núm. 21, p. 29-48.

Ortega, J. L. (2001). "Análisis de referencias basado en un modelo de espacios vectoriales: la investigación en historia contemporánea en Jaén durante 1990-1995". *Revista Española de Documentación Científica*, vol. 24, núm. 4, p. 369-381.

Romanos, S. (2000). "Conducta informativa de los investigadores argentinos en humanidades y ciencias sociales". *Revista Española de Documentación Científica*, vol. 23, núm. 3, p. 267-285.

Rousseau, B.; Rousseau, R. (2000). "LOTKA: A program to fit a power law distribution to observed frequency data". *Cybermetrics*, vol. 4. <www.cindoc.csic.es/cybermetrics/articles/v4i1p4.html> [Consulta: 17-11-2008].

Sanz, E. et al. (2002). "Creación de un índice de citas de revistas españolas de humanidades para el estudio de la actividad investigadora de los científicos de estas disciplinas". *Revista Española de Documentación Científica*, vol. 25, núm. 4, p. 443-454.

Schubert, A.; Glänzel, W. (1991). "Publication dynamics: models and indicators". *Scientometrics*, vol. 20, núm. 1, p. 317-331.

Snyder, H.; Bonzi, S. (1998). "Patterns of self-citation across disciplines (1980-1989)". *Journal of Information Science*, vol. 24, núm. 6, p. 431-435.

Stern, M. (1983). "Characteristics of the literature of literary scholarship". *College and Research Libraries*, núm. 44, p. 199-209.

Stinson, E. R.; Lancaster, F. W. (1987). "Synchronous versus diachronous methods in measurement of obsolescence by citation studies". *Journal of Information Science*, vol. 13, núm. 2, p. 65-74.

Stone, S. (1982). "Progress in documentation. Humanities scholars: information needs and uses". *Journal of Documentation*, vol. 38, núm. 4, p. 292-313.

Thompson, J. W. (2002). "The death of the scholarly monograph in the Humanities? Citation patterns in literary scholarship". *Libri*, núm. 52, p. 121-136.

Urbano, C. et al. (2004). *La evaluación de revistas en procesos de evaluación de la investigación española en humanidades y ciencias sociales: desarrollo de un modelo y experimentación en el área de filología hispánica*. Informe EA2004-00025 del Programa de Estudios y Análisis del Ministerio de Educación y Ciencia. <www.mec.es/univ/html/informes/estudios_analisis/resultados_2004/ea0025/ea0025.pdf>. [Consulta: 01/11/2008].

Urbano, C. et al. (2005). "Análisis bibliométrico de la bibliografía citada en estudios de filología española". *Revista Española de Documentación Científica*, vol. 28, núm. 4, p. 439-461.

Weintraub, K. J. (1980). "The humanistic scholar and the library". *Library Quarterly*, vol. 50, núm. 1, p. 22-39.

Wiberley, S. E. "Sources for the Humanities". En: Stewart, R. D.; Johnson, R. D. (eds.). *New horizons for academic libraries*. New York: Saur, 1979.

Zainab, A. N.; Goi, S. S. (1997). "Characteristics of citations used by humanities researchers". *Malaysia Journal of Library & Information Science*, vol. 2, núm. 2, p. 19-36.

Apèndix

McAnally, A. M. (1951). *Characteristics of materials used in research in United States History*. Tesi doctoral. University of Chicago.

Alston, A. M. (1952). *Characteristics of materials used by a selected group of historians in their research in United States History*. Tesi de màster. University of Chicago.

Vaughan, D. L. (1959). *Characteristics of the literature cited by authors in articles in the "Musical Quaterly", 1955-58 an the "American Musicological Society Journal", 1953-1956*. Tesi de màster. University of North Carolina.

Tucker, B. R. (1959). *Characteristics of the literature cited by authors of the "Transactions of the American Philological Association" 1956 and 1957*. Tesi de màster. University of North Carolina.

Simonton, W. C. (1960). *Characteristics of the research literature of the fine arts during the period 1948-1957*. Tesi doctoral. University of Illinois.

Gleaves, E. S. (1961). *Characteristics of the research materials used by scholars who write in journals in the field of American literature*. Tesi de màster. Rochester: University of Rochester Press.

Welker, D. M. (1961). *A survey of periodical cited in footnotes to articles in "The Musical quaterly" for the years 1930-39 and 1950-1959*.

Elmer, R. M. (1961). "A citation study in the field of music ('Journal of the American Musicological Society')". En: Whalen, M. L. (1965). *The literature used in catholic and protestant doctoral research in theology*. Tesi doctoral. Columbia University.

Heussman, J. W. (1970). *The literature cited in theological journals and its relation to seminary library circulation*. Tesi doctoral. University of Illinois.

Hutchins, W. J. et al. (1971). *The language barrier: a study in depth of the place of foreign language materials in the research activity of an academic community*. Sheffield, Postgraduate School of Librarianship and Information Science, University of Sheffield.

Hutchins, W. J. et al. (1971). "University Research and the Language Barrier". *Journal of Librarianship and Information Science*, vol. 3, núm. 1, p. 1-25.

Longyear, R. M. (1971). "Article citations and obsolescence in musicological journals". *Notes*, vol. 33, núm. 3, p. 563-571.

Jones, C. et al. (1972). "The characteristics of the literature used by historians". *Journal of Librarianship and Information Science*, vol. 4, núm. 3, p. 137-156.

Batts, M. S. (1972). "Citation in the humanities: a study of citation patterns in literary criticism in English, French and German". *Institute of Professional Librarians of Ontario (IPLO) Quarterly*, vol. 4, núm. 1, p. 20-40.

Bolles, C. A. (1975). *Characteristics of the literature of American studies as indicated by bibliographic citations*. University of Minnesota.

Baughman, J. C. (1977). "Towards a structural approach to collection development". *College and Research Libraries*, vol. 38, núm. 3, p. 241-248.

Nelson, D. N. (1977). "Methods of citation analysis in the fine arts". *Special libraries*, vol. 68, núm. 11, p. 390-395.

- Baker, D. (1978). "Characteristics of the literature used by English musicologist". *Journal of Librarianship and Information Science*, vol. 10, núm. 3, p. 182-209.
- Koenig, M. E. D. (1978). "Citation analysis for the arts and humanities as a collection management tool". *Collection Management*, vol. 2, núm. 3, p. 247-261.
- Itzchaky, M. (1979). *The structure and citation patterns of the international research literature of biblical and ancient near-east studies; a bibliometric approach to the development of a discipline*. Rutgers, State University of New Jersey.
- Frost, C. O. (1979). "The use of citations in literary research". *Library Quarterly*, vol. 49, núm. 4, p. 399-414.
- Wiberley, S. E. (1979). "Sources for the Humanities". En: Stewart, R. D.; Johnson, R. D. (eds.). *New horizons for academic libraries*. New York: Saur.
- Zubrow, E. B. W. (1980). "International trends in theoretical archaeology". *Norwegian Archaeological Review Oslo*, vol. 13, núm. 1, p. 14-23.
- Garfield, E. (1980). "Is information retrieval in the arts and humanities inherently different from that in science? The effect that ISI's Citation Index for the arts and humanities is expected to have on future scholarship". *Library Quarterly*, vol. 50, núm. 1, p. 40-57.
- Heinzkill, R. (1980). "Characteristics of references in selected scholarly English literary journals". *Library Quarterly*, vol. 50, núm. 3, p. 352-365.
- Pinkwart, D. (1981). "Zitateanalyse und Ausleihanalyse". *Mitteilungsblatt (Verband der Bibliotheken des Landes Nordrhein-Westfalen)*, vol. 3, núm. 4, p. 397-407.
- Griscom, R. (1983). "Periodical use in a university music library: a citation study of theses and dissertations submitted to the Indiana University School of Music from 1975-1980". *Serials Librarian*, vol. 7, núm. 3, p. 35-52.
- Stern, M. (1983). "Characteristics of the literature of literary scholarship". *College and Research Libraries*, vol. 44, núm. 4, p. 199-209.
- Begum, K. M.; Sharada, B. A. (1984). "Journals most frequently cited by Indian linguists: A citation analysis". *Annals of library science and documentation*, vol. 31, núm. 3-4, p. 173-180.
- Diodato, V. (1984). "Impact and scholarliness in arts and humanities book reviews: a citation analysis". *4Seventh ASIS annual meeting*, Comped by Barbara Flood, Joanne Witiak and Thomas Hogan, White Plains, New York State, Knowledge Industry Publications, Inc. for American Society for Information Science, p. 217-220.
- Mayumi, I. (1984). "Citation behavior in literary research". *Library and Information Science*, núm. 22, p. 119-128.
- Cullars, J. (1985). "Characteristics of the monographic literature of British and American literary studies". *College and Research Libraries*, vol. 46, núm. 1, p. 511-522.
- Jaaskelainen, T. (1985). "Viitteiden funktiosta humanistisissa ja muissa tieteissa". *Kirjastotiede ja informatiikka*, vol. 4, núm. 3, p. 63-68.
- Sharada, B. A. (1985). "Citation analysis of the journal Indian linguistics 1971-80". *Indian Linguistics*, vol. 46, núm. 3-4, p. 29-45.
- Yitzhaki, M. (1986). "Citation patterns of the research literature of ancient near eastern studies". *Journal of Cuneiform Studies*, vol. 38, núm. 1, p. 81-93.
- Budd, J. (1986). "Characteristics of written scholarship in American literature: A citation study". *Library and Information Science Research*, núm. 8, p. 189-211.
- Budd, J. (1986). "A citation study of American literature. Implications for collection management". *Collection Management*, vol. 8, núm. 2, p. 49-62.

Yitzhaki, M. (1986). "Determining the mutual dependence between two related disciplines by means of citation analysis: the case of biblical studies and ancient near-east studies". *Libri* 36 (3), p. 211-223.

McCain, K. W. (1987). "Citation patterns in the history of technology". *Library and Information Science Research*, núm. 9, p. 41-59.

Yitzhaki, M. (1987). "The relationship between biblical studies and ancient near east studies: A bibliometric approach". *Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft*, vol. 99, núm. 2, p. 232-248.

McCain, K. W. (1987) "Cross-disciplinary citation patterns in the history of technology". *ASIS '86. Proceedings of the 4Ninth ASIS Annual Meeting*, vol. 23. Chicago, Illinois, September 28 - October 2, 1986, edited by Julie M. Hurd and Charles H. Davis, Medford, New Jersey, Learned Information Inc. for the American Society for Information Science, p. 194-201.

Cullars, J. (1988). "Characteristics of the monographic scholarship of foreign literary studies by native speakers of English". *College and Research Libraries*, vol. 49, núm. 2, p. 157-170.

Heysey, T. M. (1988). "Paradigm agreement and literature obsolescence: a comparative study in the literature of the dead Sea Scrolls". *Journal of Documentation*, vol. 44, núm. 4, p. 285-301.

Yitzhaki, M. (1988). "The language barrier in the humanities: Measures of language self-citation and self-derivation - The case of biblical studies". En: Egghe, L.; Rousseau, R. (eds.). *Informetrics 87/88*. Belgium: Diepenbeek, Elsevier, p. 301-314.

Hitchcock, E. R. (1989). "Materials used in the research of state history: a citation analysis of the 1986 Tennessee Historical Quarterly". *Collection Building*, vol. 10, núm. 1-2, p. 52-54.

Aravinda, P.; Pulla, V. (1989). "Literature of archaeological anthropology: a citation analysis". *Annals of library science and documentation*, vol. 36, núm. 3, p. 85-90.

Cullars, J. (1989). "Citation characteristics of French and German literary monographs". *Library Quarterly*, vol. 59, núm. 4, p. 305-325.

Hérubel, J. P.; Ferrer, D. (1990). "Citation analysis of Heidegger, Sartre, and Wittgenstein 1980-1989". *Proceedings of the Heraclitean Society*, núm. 13, p. 150-155.

Hérubel, J. P. (1990). "The nature of three history journals: A citation experiment". *Collection Management*, vol. 12, núm. 3-4, p. 57-67.

Urata, H. (1990). "Information flows among academic disciplines in Japan". *Scientometrics*, vol. 18, núm. 3-4, p. 309-319.

Cullars, J. (1990). "Citation characteristics of Italian and Spanish literary monographs". *Library Quarterly*, vol. 60, núm. 4, p. 337-356.

Hérubel, J. P. (1990). "Simple citation analysis and the purdue history periodical collection". *Indiana Libraries*, núm. 9, p. 18-21.

Finkenstaedt, T. (1990). "Measuring research performance in the humanities". *Scientometrics*, vol. 19, núm. 5-6, p. 409-417.

Peters, S. H. (1990). *Characteristics of the sources used by American historians writing on the history of modern Germany*. Doctoral dissertation, Indiana University.

Hérubel, J. P. (1991). "Materials used in historical scholarship: A limited citation analysis of the Journal of Garden History". *Collection Management*, vol. 14, núm. 1-2, p. 155-162.

Kirby, S. R. (1991). "Reviewing United States history monographs: a bibliometric survey". *Collection building*, vol. 11, núm. 2, p. 13-18.

Hérubel, J. P. (1991). "Philosophy dissertation bibliographies and citations in serials evaluation". *The Serials Librarian*, núm. 20, p. 65-73.

Cullars, J. (1992). "Citation characteristics of monographs in the fine arts". *Library Quarterly*, vol. 62, núm. 3, p. 325-342.

Nederhof, A. J.; Noyons, E. C. M. (1992). "International comparison of departments' research performance in the humanities". *Journal of the American Society for Information Science*, vol. 43, núm. 3, p. 249-256.

Herubel, J. P.; Buchanan, A. L. (1993). "Tracing interdisciplinarity in contemporary historiography using SSCI: The case of Toynbee, McNeill, and Braudel". *Collection Building*, vol. 13, núm. 1, p. 1-5.

Ferrer, D. F.; Hérubel, J. P. (1993). "Citation Methodology in Philosophy: A Review." *Proceedings of the heraclitean society*, núm. 16, p. 101-109.

Chapa, M. T. et al. (1993). "Análisis bibliométrico de 'Trabajos de Prehistoria'". *Trabajos de Prehistoria*, vol. 50, núm. 1, p. 11-37.

Bonheim, H. (1993). "The reception of Polish philology abroad". *Scientometrics*, vol. 26, núm. 2, p. 243-253.

Herubel, J. P.; Buchanan, A. L. (1993). "Comparing materials used in philosophy and political science dissertations: a technical note". *Behavioral and Social Sciences Librarian*, vol. 12, núm. 2, p. 63-70.

Kortelainen, T. (1993). "Characteristics of internationally successful peripheral periodicals". *IATUL Proceedings (New Series)*, vol. 2, p. 110-122.

Metoyer-Duran, C. (1993). "The American Indian culture and research journal and the American Indian Quarterly: A citation analysis". *American Indian Culture and Research Journal and the American Indian Quarterly*, vol. 17, núm. 4, p. 35-54.

Herubel, J. P.; Buchanan, A. L. (1994). "Characteristics of references in selected scholarly English journals". *Collection Management*, vol. 18, núm. 3-4, p. 89-137.

Herubel, J. P.; Buchanan, A. L. (1994). "Interdisciplinarity in historical studies: Citation analysis of the journal of interdisciplinary history". *LIBRES: Library and Information Science Research Electronic Journal*, 4 (2-3) <bubl.ac.uk/ARCHIVE/journals/libres/v04n0203/buchanan.htm> [Consulta: 28/09/2008].

Karlsson, F. (1994). *Linguistics in the light of citation analysis*. Helsinki: University of Helsinki, Publications, 23.

Goedeken, E. A.; Herubel, J. P. (1995). "Periodical dispersion in American history: Observations on article bibliographies from the Journal of American History". *The Serials Librarian*, vol. 27, núm. 1, p. 59-74.

Deo, V. N.; Mohal, S. M.; Survey, S. S. (1995). "Bibliometric study of doctoral dissertations on English language and literature". *Annals of Library Science and Documentation*, vol. 42, núm. 3, p. 81-95.

Mahowald, T. T. (1995). *The research needs of historians in Russian and Slavic history; a citation analysis of "The Russian Review," 1991-1994*. Tesi de màster. Kent State University School of Library Science.

Cullars, J. (1996). "Citation characteristics of French and German fine arts monographs". *Library Quarterly*, vol. 66, núm. 2, p. 138-160.

Lindholm-Romantschuk, Y.; Warner, J. (1996). "The role of monographs in scholarly communication: An empirical study of philosophy, sociology and economics". *Journal of Documentation*, vol. 52, núm. 4, p. 389-404.

Zainab, A. N.; Goi, S. S. (1997). "Characteristics of citations used by humanities researchers". *Malaysia Journal of Library and Information Science*, vol. 2, núm. 2, p. 19-36.

Oppenheim, C. (1997). "The correlation between citation counts and the 1992 research assessment exercise ratings for british research in genetics, anatomy and archaeology". *Journal of Documentation*, vol. 53, núm. 5, p. 477-487.

Yang, Q. (1997). *Characteristics of materials used by English speaking linguistics in their publications: A citation study of literature requirements, citing functions, and citing trends*. Tesi doctoral, Columbia University.

Cullars, J. (1998). "Citation characteristics of English language monographs in philosophy". *Library and Information Science Research*, vol. 20, núm. 1, p. 41-68.

Snyder, H.; Bonzi, S. (1998). "Patterns of self-citation across disciplines (1980-1989)". *Journal of Information Science*, vol. 24, núm. 6, p. 431-435.

Yang, Q. (1998). "Characteristics of materials used by English speaking linguistics in their publications: A citation study of literature requirements, citing functions, and citing trends". *CAIS 1998: Proceedings of the 26th Annual Conference of the Canadian Association for Information Science*. Ottawa, Canada – June 3-5. <cais-acsi.ca/proceedings/1998/Yang_1998.pdf>. [Consulta: 28/09/2008].

Must, U. (1999). "Estonian historical science in the 1990s". *Research Evaluation*, vol. 8, núm. 2, p. 77-81.

Chun, K. (1999). Korean studies in North America 1977-1996: *A bibliometric study*. Tesi doctoral. University of North Texas.

Maura, M. (2000). "Aplicación de indicadores bibliométricos a un índice de citas de las revistas de humanidades". *Acceso. Revista Puertorriqueña de Bibliotecología y Documentación*, vol. 2, núm. 2, p. 1-18.

Romanos, S. (2000). "Conducta informativa de los investigadores argentinos en humanidades y ciencias sociales". *Revista Española de Documentación Científica*, vol. 23, núm. 3, p. 267-285.

Phelps, H. S. (2000). *The Second Vatican Council and American catholic theological research: A bibliometric analysis of theological studies: 1940-1995*. Tesi doctoral. University of North Texas.

Graham, S. R. (2000). "Historians and electronic resources: A citation analysis". *Journal of the Association for History and Computing*, 3 (3). <mcel.pacificu.edu/JAHC/2000/issue3/works/graham> [Consulta: 28/09/2008].

Sharada, B. A. (2001). "Citation indexing: Its importance to Indian linguistics". *Language in India*. <www.ciillibrary.org:8000/ciil/repository/sharada/s24.pdf> [Consulta: 28/09/2008].

Kreuzman, H. (2001). "A co-citation analysis of representative authors in philosophy: Examining the relationship between epistemologists and philosophers of science". *Scientometrics*, vol. 51, núm. 3, p. 525-539.

Ortega, J. L. (2001). "Análisis de referencias basado en un modelo de espacios vectoriales: la investigación en historia contemporánea en Jaén durante 1990-1995". *Revista Española de Documentación Científica*, vol. 24, núm. 4, p. 369-381.

Graham, S. R. (2001). "Historians and electronic resources: A second citation analysis". *Journal of the Association for History and Computing*, vol. 4, núm. 2. <www.mcel.pacificu.edu/JAHC/2001/issue2/articles/graham> [Consulta: 28/09/2008].

Okrent, N. E. (2001). *Use of full-text electronic resources by philosophy students at UNC-Chapel Hill: A citation analysis*. Tesi de màster. Penn Libraries University of Pennsylvania.

Thompson, J. W. (2002). "The death of the scholarly monograph in the humanities? Citation patterns in literary scholarship". *Libri*, vol. 52, núm. 3, p. 121-136.

Sanz, E. et al. (2002). "Creación de un índice de citas de revistas españolas de humanidades para el estudio de la actividad investigadora de los científicos de estas disciplinas". *Revista Española de Documentación Científica*, vol. 25, núm. 4, p. 443-454.

Graham, S. R. (2002). "Historians and electronic resources: patterns and use". *Journal of the Association for History and Computing*, vol. 4, núm. 2. <www.mcel.pacificu.edu/JAHC/2002/issue2/articles/graham> [Consulta: 28/09/2008].

Román, A. (2002). *Índices de impacto de las revistas españolas de humanidades a partir del análisis de las revistas mejor valoradas por los pares. Report*. <www.cindoc.csic.es/info/revhuminf2002.pdf> [Consulta: 28/09/2008].

Lowe, M. S. (2003). "Reference analysis of the 'American Historical Review'". *Collection Building*, vol. 22,

núm. 1, p. 13-20.

Norris, M.; Oppenheim, Ch. (2003). "Citation counts and the research assessment. Exercise V. Archaeology and the 2001 RAE". *Journal of Documentation*, vol. 59, núm. 6, p. 709-730.

Silva, E. L. da et al. (2003). "Avaliação da produtividade científica dos pesquisadores nas áreas de ciências humanas e sociais aplicadas". *Informação & Sociedade: Estudos*, vol. 13, núm. 2, p. 1-17.

Román, A. (2003). "Índices de impacto de las revistas españolas de antropología, arqueología y prehistoria, historia de América, lengua española y filologías griega y latina. Report". <www.cindoc.csic.es/info/informecs2003.doc> [Consulta: 28/09/2008].

Sharada, B. A. (2004). "Indian linguists in the SSCI and A&HCI database". *The Yearbook of South Asian Languages and Linguistics 2003*, editat per Rajendra Singh. Berlin: Mouton de Gruyter, p. 197-216.

Glänzel, W.; Thijs, B. (2004). "The influence of author self-citations on bibliometric macro indicators". *Scientometrics*, vol. 59, núm. 3, p. 281-310.

Kellsey, C.; Knievel, J. E. (2004). "Global English in the humanities? A longitudinal citation study of foreign-language use by humanities scholars". *College and Research Libraries*, vol. 65, núm. 3, p. 194-204.

Urbano, C. et al. (2004). *La evaluación de revistas en procesos de evaluación de la investigación española en humanidades y ciencias sociales: desarrollo de un modelo y experimentación en el área de filología hispánica. Informe EA2004-00025 del Programa de Estudios y Análisis del Ministerio de Educación y Ciencia* Ministerio de Educación y Ciencia. <wwwn.mec.es/univ/html/informes/estudios_analisis/resultados_2004/ea0025/ea0025.pdf> [Consulta: 28/09/2008].

Dalton, M. S.; Charnigo, L. (2004). "Historians and their information sources". *College and Research Libraries*, vol. 65, núm. 5, p. 400-425.

Sharada, B. A. (2005). "M. B. Emeneau: A citation indexing study with special reference to India as a linguistic area: a web resource for researchers". *Proceedings of the Prof. M.B. Emeneau Centenary International Conference on South Asian Linguistics*, January 1-4, 2005, Mysore. Mysore: Central Institute of Indian Languages. <www.ciiil.org/Main/Announcement/MBE_Programme/paper/paper5.htm> [Consulta: 28/09/2008].

Knievel, J. E.; Kellsey, C. (2005). "Citation analysis for collection development: a comparative study of eight humanities fields". *Library Quarterly*, vol. 75, núm. 2, p. 142-168.

Urbano, C. et al. (2005). "Análisis bibliométrico de la bibliografía citada en estudios de filología española". *Revista Española de Documentación Científica*, vol. 28, núm. 4, p. 439-461.

Georgas, H.; Cullars, J. (2005). "A citation study of the characteristics of the linguistics literature". *College and Research Libraries*, vol. 66, núm. 6, p. 496-515.

Nederhof, A. J. (2006). "Bibliometric monitoring of research performance in the social sciences and the humanities: A review". *Scientometrics*, vol. 66, núm. 1, p. 81-100.

Coffey, D. P. (2006). "A discipline's composition: a citation analysis of composition studies". *Journal of Academic Librarianship*, vol. 32, núm. 2, p. 155-165.

East, J. W. (2006). "Ranking journals in the humanities: An Australian case study". *Australian Academic & Research Libraries*, vol. 37, núm. 1, p. 3-16.

Hofstede, M. (2006). "Geesteswetenschappen vragen om alternatieven". *Informatie Professional*, vol. 10, núm. 4, p. 26-29.

Al, U. et al. (2006). "Arts and humanities literature: Bibliometric characteristics of contributions by Turkish authors". *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, vol. 57, núm. 8, p. 1011-1022.

Van Impe, S.; Rousseau, R. (2006). "Web-to-print citations and the humanities". *Information Wissenschaft und Praxis*, vol. 57, núm. 8, p. 422-426.

Larivière, V. et al. (2006). "The place of serials in referencing practices: comparing natural sciences and engineering with social sciences and humanities". *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, vol. 57, núm. 8, p. 997-1004.

Mendez, M; Chapman, K. (2006). "The use of scholarly monographs in the journal literature of Latin American history". *Electronic Journal of Academic and Special Librarianship*, vol. 7, núm. 3. <www.southernlibrarianship.icaap.org/content/v07n03/mendez_m01.htm> [Consulta: 28/09/2008].

Dalbello, M. et al. (2006). "Electronic texts and the citation system of scholarly journals in the humanities: Case studies of citation practices in the fields of classical studies and English literature". *Proceedings of Libraries in the Digital Age 2006*. Dubrovnik, Croatia, May 29 - June 4, 2006 Dubrovnik and Mljet, Croatia. Osijek, Croatia: Faculty of Philosophy, University J J Strossmayer.

Fernández, F. et al. (2007). "Bibliometric study of early modern history in Spain based on bibliographic references in national scientific journals and conference proceedings". En: Torres, D.; Moed, H. F. (eds.). *11 International Conference of the International Society for Scientometrics and Informetrics*. Madrid: CSIC, vol. 1, p. 266-271.

Ardanuy, J. (2008). *Anàlisi bibliomètrica de la producció científica en literatura catalana*. Tesi doctoral. Universitat de Barcelona. <www.tesisenxarxa.net/TESIS_UB/AVAILABLE/TDX-0226108-124023//JAB_TESI.pdf> [Consulta: 28/09/2008].

Ardanuy, J. et al. (2008). "Una aproximació bibliomètrica a la recerca en literatura catalana". *Els Marges*, núm. 86 (tardor de 2008), p. 41-66.

Data de recepció: 21/11/2008. Data d'acceptació: 15/01/2009.

Notes

¹ Totes les referències que esmentem en aquest epígraf en forma d'inventari apareixen en l'apèndix final, mentre que en la bibliografia apareixen aquelles de les quals s'extreu algun tipus d'informació més enllà de donar fe que existeixen.

² Hem localitzat referències a dos treballs anteriors al nostre període d'estudi (Yitzhaki, 1988) que també són treballs de recerca vinculats a l'obtenció de titulacions, centrats, en els dos casos, en temes d'història dels Estats Units: una tesi doctoral de McAnally (1951) i una tesi de màster d'Alston (1952), que també hem inclòs en l'apèndix, però no en la nostra descripció estadística.

³ Welker, 1961 i Elmer, 1961 respectivament. Aquests treballs no es van publicar mai, però se citen en l'article "And radiate its own vitality: the 'Music review' over 25 years" (Marco, 1965).

⁴ Hem considerat treballs independents els de Hutchins, Pargeter i Saunders de l'any 1971, que corresponen a una monografia i a un article, tot i que el conjunt d'informació presentat és essencialment el mateix. Una situació similar passa amb altres treballs i autors, com la ponència de 1986 i l'article de 1986 de Katherine W. McCain; la tesi de 1997 i la ponència de 1998 de Yang, o els treballs d'Ardanuy de l'any 2008.

⁵ S'han assignat valors fraccionaris a les situacions en les quals un estudi tracta de més d'una literatura.

⁶ Per a una discussió més detallada, vegeu *Anàlisi bibliomètrica de la producció científica en literatura catalana* (Ardanuy, 2008, p. 44-47).

⁷ Cal considerar que aquest tipus d'estudi es pot treballar directament des d'una base de dades de producció sense necessitat de recórrer a les referències.